36

WiO 4777

1777

Kwestionariusz

~~byłego 3 internowanego~~ -więźnia -"łagiernika"- ~~zesłańca~~

w Z.S.S.R.

I. Dane osobiste. /Imię i nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny/
Ruszkowski Włodzimierz, strzelec, lat 28., urzędnik kolejowy Ministerstwa Komunikacji, kawaler.

2. Data i okoliczności zaaresztowania.
5-go sierpnia 1940 r. w domku dróżnika kolejowego na szlaku Mońki-Osowiec, gdzie ukrywałem się przed władzami NKWD, prowadząc pracę podziemną na terenie Białystoku. Dwóch tajnych wywiadowców NKWD w towarzystwie uzbrojonych żołnierzy, zeskoczyli w mieszkaniu wczesnym rankiem, zakuli w automatyczne kajdanki i odwieźli samochodem do NKWD w Białymstoku.

3. Nazwa obozu /więzienia / miejsca przymusowych robót/.
Od 5. VIII. 40r. do 4. IX. 40r. więzienie w Białymstoku.
od. 5. IX. 40r. do 25. V. 41r. więzienie w Mińsku.
od. 25. V. 41r. do 7. VII. 41r. podróż [illegible] Kargasok

4. Opis obozu, więzienia i t.p. /Teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena/
Wszelkie udogodnienia dla więźniów zostały zniesione w Białymstoku wywiezione do Rosji, jak: umywalki, prycze, łóżka, wieszaki, instrumenty lekarskie, wystawa - M. Zostawiono je ściany, nic więcej. W więzieniu w Mińsku inne cały. Brak łóżek, koców, bielizny, ciasnota (w celi na 6 osób średnio 24 a nawet 30). Zaraz na dwa, trzy miesiące, fryzjer także sam. Z celi świeci wogóle nie wyprowadzano aż do ścian, czy na spacer, gdzie wyjdzie, nie wiadomo nawet nie myje. Brud, wszy, pluskwy gryzły i chodziły po ciałach, ich mrówki po mrowisku.

5. Skład jeńców, więźniów, zesłańców /narodowość, kategoria przestępstw poziom umysłowy i moralne/ wzajemne stosunki etc./
W tym samym kopalni złota „Udacznik" (około tysiąc kilometrów na północ od Magadanu) w tym łagrze, gdzie ja przybyłem t.zw. „3-cie Komandirowka" było nas 32 Polaków, 2 Rumunów, 2 Estończyków, 3 Niemców, 1 Litwin, reszta ze Rosjanie różnej narodowości. Kategorie przestępstw: „pracę konspiracyjną, z przekroczeniem granicy, za t.zw. „spekulacyj", za agitacyj antykomunistyczną, ich rzekomo za kradzież, morderstwo, napady i t.p. Poziom umysłowy w łagrach niski: 1 świętnie czytanem, 2-ch z wykształceniem średnim, reszta o wykształceniu elementarnym a nawet niższym. Podkreślam, że biorę pod uwagę tylko łagier na którym ja pracowałem. Transportem na Karymy w lipcu 1941r. wyjechało około więźniów w tym około 3-ch tysięcy Polaków.

6. Życie w obozie, więzieniu i t.p./przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc./

Przebieg dnia w więzieniu starczliśmy się uzupełnić pogadankami naukowymi z kierowniczką, gry w karty (wykonanych z chleba), gry w brydża (karty wykonane z pudełek od zapałek lub na kartek papierowych).

W kopalni złota pracę od 5-ej rano do 9-ej wieczór, a jeśli nie wykonam normy to do 12-ej lub do 2-ej w nocy. Dzienna 9-cio miesięczna jeden dzień wolny od pracy, który przedłużyliśmy na dzień drugi i trzeci do 7 godz. Norma - 150 tacek drzewnic lub 9,5 metra sześc. drzewa na jednego. Chleba od 350 do 700 gram + pół litra wody. Poza współpracą Polaków przy pracy o inne z biciem nie było mowy.

B. Stosunek władz NKWD do Polaków /sposób bicia, tortury, kary, przesłuchania, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc./

Stosunek władz NKWD do Polaków gorszy niż do zwierząt. Sposoby bicia trudno jest opisać w kilku słowach. Podstępy, zachęcania do współpracy, kary, izolatory, bicie pałkami gumowymi lub drewnianymi uszkodzenia od tyłu, wybijanie zębów rewolwerem, kopanie, tłuczenie kości, przymrożenie palców rąk między drzwiami, rozbieranie do nagi, wrzucanie pod wodę i bicie pałkami po ciele. W tych podstępnie zabijanie pod pozorem ucieczki, celowe zamarzanie Polaków na śmierć jako kara za ucieczki lub ku mierzy wydajności pracy. Po poddaniu się tłumy nasyli propagandy, twierdząc, że przypadnie Anglia, Stany Zjednoczone a Polski już więcej nie będzie.

Będąc skazanym na karę śmierci, czekam na wykonanie 100 dni (patrz wyżej).

B. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność, wymienić nazwiska zmarłych/

Pomocy lekarskiej, szpitali brak, na miejscu jest o samych lekarstwach i środkach opatrunkowych. Najbardziej rozwijają się choroby w więzieniu: szkorbut, t.zw. „ponos", różnego rodzaju choroby żołądka; w łagrach na Kołymie: odmrożenia „cynga", flegmona, zapalenie płuc, t.zw. „kurze ślepota". Śmiertelność na Kołymie dochodzi do 40%.

9. Czy i jaka były łączność z krajem i rodziną?

Jako więzień polityczny żadnej łączności z bliskimi nie miałem. Tem powinno być, że żyliśmy razem w Biczymustohu. Jeśli zaś chodzi o pobyt na Kołymie, wogóle o żadnej łączności nie mogło być mowy.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniono z łagrów dopiero 22 marca 1942. Jako wolni żyliśmy w t.zw. „grupy Polaków" w Magadanie, gdzie oczekiwaliśmy na otwarcie nawigacji morskiej, wyjechaliśmy dopiero 7 lipca 42. Po miesięcznej M.p.dn. podróży wstąpiłem w szeregi Armii Polskiej dn. 10. VIII. 42.

.....

/własnoręczny podpis/

Mp. dn. 19. II. 43 r.